

ทฤษฎีทางสังคมกับการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น สกุลช่างเมืองเพชรของเยาวชนกลุ่มลูกหว่าจังหวัดเพชรบุรี

พีชราภรณ์ ตาละลักขมณ^๑ อรณัฏดา ชินศรี^๒ ธีราพร ทองปัญญา^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาเยาวชนกลุ่มลูกหว่าในฐานะผู้สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานสกุลช่างเมืองเพชร 2. เพื่อศึกษาทฤษฎีทางสังคมที่ส่งผลต่อการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนกลุ่มลูกหว่าจังหวัดเพชรบุรี และ 3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนกลุ่มลูกหว่าจังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนกลุ่มลูกหว่าเล็งเห็นความสำคัญของงานสกุลช่างเมืองเพชร จึงรวมกลุ่มด้วยความสมัครใจเพื่อเรียนรู้งานสกุลช่างเมืองเพชรจากครูช่างสกุลเมืองเพชร ต่อมาได้ดำเนินกิจกรรมสืบสานบริเวณเขาวังเคเบิ้ลคาร์ จังหวัดเพชรบุรี นอกจากนี้พบว่าทฤษฎีทางสังคมที่ส่งผลต่อการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนกลุ่มลูกหว่าจังหวัดเพชรบุรีสามารถอธิบายได้หลายมิติ ได้แก่ 1. มิติด้านความรู้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการค้นหา เรียนรู้และนำองค์ความรู้ที่ได้มาจัดเป็นกิจกรรมสืบสานสู่สาธารณะ 2. มิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างคน มีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง สมาชิกกลุ่มมีมุมมองในการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน 3. มิติด้านความรัก สมาชิกกลุ่มมีความไว้วางใจซึ่งกัน ส่งผลให้เกิดการเกื้อกูลต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชน พบว่า กลุ่มเยาวชนมักมีเวลาที่ไม่ต่อเนื่อง ทำให้สมาชิกบางคนไม่สามารถร่วมกิจกรรมภายในกลุ่มได้อย่างเต็มที่ และผู้ปกครองบางคนไม่เข้าใจในการทำกิจกรรมของกลุ่ม ทำให้สมาชิกบางคนต้องหยุดทำกิจกรรมไป

คำสำคัญ ทฤษฎีทางสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น สกุลช่างเมืองเพชร

^๑ นักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, E-Mail: tan_talaluck8@hotmail.com

^{๒, ๓} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่รับบทความ: 14 พฤศจิกายน 2561 วันที่แก้ไขบทความ: 17 มกราคม 2562 และวันตอบรับบทความ: 29 มกราคม 2562

Research

Social Capital and Inheritance of Local Wisdom Phetchaburi's Art and Craft of Look Wa Group at Phetchaburi Province

Patcharaporn Talaluck^a Oranutda Chinnasri^b Teeraporn Thongpunya^c

Abstract

The purposes of this study are 1) to study the Look Wa Youth Group as Phetchaburi craftsmen's local wisdom inheritors 2) to study the Look Wa Youth Group's social capital which influences on the inheritance of local wisdoms and 3) to study the problems and obstacles of the Look Wa Youth Group in inheriting local wisdoms. As a result, Phetchaburi craftsmen's local wisdoms were realized as the importance by Look Wa Youth Group. Many youths united voluntarily to form the group to study Phetchaburi craftsmen work from the specialists or the inheritors. Later on, this Youth Group performed inheritance activities to pass on or disseminate these invaluable wisdoms to the public by using the Khao Wang Cable Car area, Phetchaburi, as its center. The next aspects were study about social capital which affect local wisdom inheritance of the Look Wa Youth Group in Phetchaburi. The results illustrated that 1) social capital in knowledge dimension was the important factor to find, to learn, and to bring to inheriting activities and broadcasting to public. 2) social capital in people relation dimension has strongly confederated and the member had the same way to work and to do the activities. 3) social capital in love each other dimension, they trusted each other which affected the activities. As problems and obstacles were the differently and discontinuously free time that made some members couldn't join the group activities fully and some of parents don't understand the group activities that made some of member stopped.

Keyword: Social Capital, Local Wisdom, Phetchaburi's Art and Craft

^a Student of Major Field: Applied Sociology, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Email: E-Mail: tan_talaluck8@hotmail.com

^b , ^c Assistant Professor, Department of Sociology and Anthropology Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

Received: 14 November 2018, Revised: 17 January 2019, Accepted: 29 January 2019

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเยาวชน เป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศ เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดและพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น อย่างไรก็ตามเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และยังขาดประสบการณ์ในการเลือกสิ่งถูกผิด สภาวะการณ์เหล่านี้ล้วนส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านบวกและด้านลบต่อเด็กและเยาวชน โดยการเปลี่ยนแปลงในด้านบวก เช่น การมีพลังสร้างสรรค์ ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ และแสดงศักยภาพของตนเองออกมาในเชิงสร้างสรรค์ได้ ในขณะที่เดียวกันหากเยาวชนมีเวลาว่าง แต่ไม่ได้ทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ อาจชักนำกันทำสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขต่าง ๆ เช่น เล่นการพนัน และทดลองยาเสพติดต่าง ๆ การกระทำเหล่านี้ล้วนส่งผลให้เกิดปัญหาของเด็กและเยาวชนตามมา นอกจากนี้ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 ได้มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมและพื้นที่สร้างสรรค์ของเยาวชนคือ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา กลไกสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตของเด็กและเยาวชน เป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาสื่อและพื้นที่สร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็ก เยาวชน ชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการร่วมกันสร้างพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์มุ่งตอบสนองความต้องการของเด็ก ครอบครัว ชุมชน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาประเทศสู่การมีสุขภาวะที่ดีและยั่งยืนต่อไป (Department of Children and Youth, 2016) สภาวะการณ์ข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นว่าหากเยาวชนได้ทำกิจกรรมและอยู่ในพื้นที่สร้างสรรค์ จะส่งผลให้เยาวชนเกิดพลังในด้านบวก คือ เยาวชนมีศักยภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากอยู่ในพื้นที่สร้างสรรค์และทำกิจกรรมที่ดี สร้างโอกาสให้เด็กได้เติบโตพัฒนาตามวัย มุ่งตอบสนองความต้องการของเด็ก ครอบครัว และชุมชน

เนื่องด้วยจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เห็นความสำคัญในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง โดยสนับสนุนพื้นที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ออกแบบกิจกรรมและสร้างช่องทางเผยแพร่ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่จะสร้างความรู้และนำมาสู่การรณรงค์พื้นที่สร้างสรรค์ทางปัญญา โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็ก เยาวชน ครอบครัว ชุมชน และองค์กรท้องถิ่น นอกจากนี้จังหวัดเพชรบุรีได้รับการยกย่องให้เป็นเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาในปี พ.ศ. 2554 เป็นหนึ่งในสิบเมืองที่สร้างรายได้ให้กับประเทศด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีการนำความคิดสร้างสรรค์มาพัฒนาเมืองหรือชุมชน จากรากฐานของต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาภายในท้องถิ่นของจังหวัด ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจและเกิดการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Department of Intellectual Property, 2011) ซึ่งจังหวัดเพชรบุรีมีโบราณสถานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และมีศิลปวัฒนธรรมที่โดดเด่นด้วยงานสกุลช่างเมืองเพชรเป็นภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าที่ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ประกอบกับมีภาคประชาสังคมทั้งเครือข่ายพลเมืองและเยาวชนที่เข้มแข็ง ซึ่งการสืบสานภูมิปัญญาทางศิลปวัฒนธรรมเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยฟื้นฟูและดำรงอยู่ในท้องถิ่นสืบไปด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ที่เป็นเมืองต้นแบบในการใช้สรรพสิ่งรอบ ๆ ตัว

นำมาสร้างสรรค์พัฒนาอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาที่ดั้งเดิม พร้อมทั้งมีพื้นที่สร้างสรรค์กิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ แสดงศักยภาพ ความสามารถ และสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสังคมและชุมชน

ประกอบกับในระยะหลัง ประมาณปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยมีโครงการที่ได้จัดขึ้นโดยสำนักงานกองทุนเพื่อพัฒนาสังคม สนับสนุนให้สังคมไทยเล็งเห็นคุณค่าที่เคยมีอยู่ในสิ่งที่เป็นทุนเดิม แต่อาจถูกกลืนหายหรือมองข้ามไป เป็นสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ เช่น ภูมิปัญญา ประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน รวมทั้งสิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคล เช่น ความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือเกื้อกูล ตลอดจนสิ่งที่เป็นศักยภาพในการพัฒนาของชุมชน เช่น ผู้นำกลุ่ม องค์กร ประชาชน เครือข่าย เป็นต้น การดำเนินการดังกล่าวได้ฟื้นฟูทุนทางสังคมที่มีอยู่และเริ่มสูญหายให้มีการนำกลับมาพัฒนาและประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง (Chareonwongsak, 2000) ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทุนทางสังคมในข้างต้นนี้เป็นชุดของความสัมพันธ์ระหว่างคนที่มีผลมาจากความตั้งใจบนพื้นฐานของความคาดหวังในสิ่งที่ต้องใช้ร่วมกัน และการมีสำนึกของความไว้วางใจระหว่างกัน โดยที่บุคคลได้ร่วมกันแสดงออกและเกิดผลดีต่อการดำเนินกิจกรรม (Coleman, 1999 as cited in Romrattanapan, 2005) จากความหมายของทุนทางสังคมข้างต้น เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างพลังร่วมกันขับเคลื่อนสังคม เพื่อให้เกิดการสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชรที่เคยสูญหายให้กลับมาเป็นที่รู้จักและรักษาไว้ให้คงอยู่ต่อไป รวมทั้งดำเนินกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม มีผู้นำกลุ่ม ทำงานเป็นทีม การมีเครือข่ายกับกลุ่มเยาวชนอื่น ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนและชุมชน จากสภาพการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเยาวชนกลุ่มลูกหว่า จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาลักษณะและการดำเนินงานของกลุ่ม และศึกษาทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนกลุ่มลูกหว่าจังหวัดเพชรบุรี ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมเยาวชนกลุ่มลูกหว่าให้เกิดศักยภาพมากขึ้น มีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมและสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรีมากขึ้น เป็นการช่วยฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรีที่เคยสูญหายกลับมาเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงอีกครั้ง

บททวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องทุนทางสังคมกับการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นสกุลช่างเมืองเพชรของเยาวชนกลุ่มลูกหว่าจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาบททวนวรรณกรรมผ่านประเด็นสำคัญเกี่ยวกับทุนทางสังคมจากการสังเคราะห์แนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งองค์ประกอบออกเป็น 1) ทุนทางสังคมในมิติด้านความรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจแนวคิดของ Norman Uphoff (1996) ที่ได้จำแนกทุนทางสังคมว่าเป็นเรื่องของการรับรู้ ซึ่งอยู่ภายใต้ขอบเขตของการมีคุณค่า ความคิด และทัศนคติของบุคคล ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถทำงานเพื่อส่วนรวมร่วมกัน 2) ทุนทางสังคมในมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างคน ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีทุนทางสังคมของ James Coleman (1999) และ Pierre Bourdieu (1983) ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการมีเครือข่ายของกลุ่มลูกหว่า และ 3) ทุนทางสังคมในมิติด้านความรัก โดยใช้แนวคิดทุนทางสังคมของ Francis Fukuyama

(1995) และ Robert D. Putnam (1993) ในด้านของความไว้วางใจและการเป็นพวกพ้องเดียวกัน มาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เอื้อให้บุคคลมีความรักและสามัคคีต่อกัน

การศึกษาแนวคิดทุนทางสังคมมิติด้านความรู้ของนักวิชาการทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ สามารถประมวลข้อค้นพบและข้อสรุปเป็นองค์ความรู้เรื่องทุนทางสังคมในมิติด้านความรู้ โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ 1) ความรู้และภูมิปัญญา ทุนทางสังคมในด้านนี้เป็นสิ่งที่ทำให้คนและชุมชนดำรงอยู่ได้ ซึ่งหากมีการสืบสานทุนเหล่านี้ให้เกิดความคงอยู่ และปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของสังคม มีการสร้างสรรค์ผลิตผลและสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ มีคุณค่าทางจิตใจและร่างกาย ทำให้มนุษย์สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยศักยภาพของตนเองอย่างมั่นคง และ 2) ทุนทางสังคมด้านความคิดและทัศนคติ เป็นเรื่องของคุณค่า ความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรมและบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งคุณค่าเหล่านี้ถือเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้ส่วนรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ดังนั้นแนวคิดทุนทางสังคมในมิติด้านความรู้ของ Uphoff (1996 as cited in Romrattanapan, 2008) จึงชี้ให้เห็นถึงการมีทุนทางสังคมในด้านความรู้ เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ สืบสาน และถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องราวทางภูมิปัญญาต่อคนรุ่นหลังและผู้ที่สนใจเพื่อให้องค์ความรู้ดำรงอยู่ได้ต่อไป

สำหรับทุนทางสังคมในมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างคน ซึ่ง Coleman (1999 as cited in Romrattanapan, 2005) มองว่าทุนทางสังคมเป็นโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อให้บุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมมือกันทำกิจกรรม โดยทุนทางสังคมจะดำรงอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ที่มีพันธะผูกพัน มีความคาดหวังและไว้วางใจกัน ดังนั้นทุนทางสังคมจึงไม่ได้ได้อยู่แค่ในตัวบุคคล แต่อยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวจะดำรงอยู่ได้นั้นต้องมีรูปแบบคือ มีพันธะที่มีร่วมกันและมีความคาดหวังร่วมกัน ในด้านของ Bourdieu (1983 as cited in Romrattanapan, 2005) มีความเห็นว่าความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มสามารถสร้างทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อทุนประเภทอื่น ๆ อีกหลายด้าน และการสร้างสมาคมอาสาสมัครต่าง ๆ เป็นกลยุทธ์ระดับปัจเจกและส่วนรวมให้เกิดเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนได้ ทั้งนี้ทุนทางสังคมสามารถส่งไปยังบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำในสมาคมนั้น ๆ คือ เกิดการยอมรับ ความนับถือ และเกิดความเป็นชุมชน ในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ คือ การได้รับการยอมรับจากองค์กร

ส่วนทุนทางสังคมในมิติด้านความรัก Fukuyama (1995) มีมุมมองเกี่ยวกับทุนทางสังคมว่า เป็นการประสานความร่วมมือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายของตน โดยอาศัยความไว้วางใจกัน ซื่อสัตย์ต่อกัน เอื้ออาทรต่อกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และต่างตอบแทนกัน ดังนั้นการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงอาศัยบรรทัดฐานความไว้วางใจและความช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นสำคัญ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและส่งเสริมการใช้สันติวิธีได้มากขึ้น แหล่งทุนทางสังคมดังกล่าวนี้จะสะสมอยู่ภายใต้การเป็นเพื่อนบ้าน อาสาสมัครและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในด้านของ Putnam (1993) ได้นิยามว่าเป็นทุนที่สามารถเพิ่มโอกาสในการบรรลุเป้าหมายของสังคมโดยอาศัยความเชื่อใจและจุดมุ่งหมายของสถาบัน ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างสมาชิกทั้งหลายในสังคม

กรอบแนวคิดในเรื่องทุนทางสังคมดังกล่าว เป็นพื้นฐานสำคัญในศึกษาถึงสถานภาพของทุนทางสังคม ซึ่งทุนทางสังคมเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนกลุ่ม

ลูกหว่า ส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการปฏิบัติ จนกระทั่งกลายเป็นพลังการขับเคลื่อนและการเปิดพื้นที่สร้างสรรค์ให้เด็ก เยาวชน และชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และปฏิบัติร่วมกัน

วิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้อาศัยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเลือกวิธีการศึกษาแบบเฉพาะกรณี (Case Study) กับเยาวชนกลุ่มลูกหว่าจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยทำการศึกษาระดับพื้นที่โดยใช้วิธีการเจาะจงเลือกพื้นที่การวิจัย ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ คือ มีบริเวณพื้นที่อยู่ในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี คือ เขาวิังเคเบิลคาร์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี และได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นแนวทางหลัก โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านพื้นที่และภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี เริ่มจากผู้วิจัยได้ทำความรู้จักและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยกับที่ปรึกษากลุ่มลูกหว่า และขอให้ช่วยแนะนำไปยังบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ครูช่างผู้สร้างสรรคงานสกุลช่างเมืองเพชร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนด้านพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมของกลุ่มลูกหว่าและให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งหมดจำนวน 6 คน 2) กลุ่มเยาวชน ใช้เกณฑ์ในการเลือกคือ เป็นเยาวชนที่ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี และเป็นเยาวชนที่มีความสนใจในการให้ข้อมูลต่อผู้วิจัย โดยเริ่มจากการทำความรู้จักกับแกนนำกลุ่มลูกหว่า ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อการศึกษาในครั้งนี้ และขอให้ช่วยแนะนำไปยังสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ (Snowball Technique) หรือจนกว่าข้อมูลอิ่มตัว เมื่อได้พิจารณาแล้วจึงมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการวิจัยในครั้งนี้คือ แกนนำกลุ่ม จำนวน 1 คน สมาชิกกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มลูกหว่าจำนวน 5 คน และสมาชิกกลุ่มลูกหว่าจำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้ให้ความยินยอมแบบปากเปล่าในการให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย และอนุญาตให้ใช้ชื่อ-สกุลจริง ในการให้ข้อมูล ทั้งนี้ใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม กรณีของวิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมผู้วิจัยได้ร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มลูกหว่าเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มลูกหว่าเกิดการยอมรับ โดยมีลักษณะของการสังเกต คือ การมีกระบวนการในดำเนินกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่ม และในกรณีของวิธีการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ได้ทำการสังเกตการณ์เคลื่อนไหวของกลุ่มทางเว็บไซต์หรือสื่อออนไลน์ อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกข้อมูลคือ เครื่องบันทึกเสียง สมุดจดบันทึก และภาพถ่าย โดยการขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนที่จะทำการบันทึกเสียง และการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Analyzing Data Qualitative) ผู้วิจัยกระทำควบคู่ไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไปข้างต้น เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนแรก คือ การเก็บข้อมูลทางพื้นที่ การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ซึ่งในระหว่างการทำกิจกรรมเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กันด้วย และในการศึกษาครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งมีวิธีการคือ ศึกษา

เนื้อหาสาระจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นหนังสือ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์ เพื่อให้มีเนื้อหาที่ครบถ้วนไม่ซ้ำซ้อน และทำการวิเคราะห์รายละเอียดของเนื้อหา รวมทั้งผลจากการเก็บข้อมูลที่ได้ และสุดท้ายข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง แล้วจัดลำดับที่มาของเนื้อหาเพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ของเนื้อหา

ผลการวิจัย

จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน มีมรดกทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่หลากหลายแสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และหนึ่งในภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าของเพชรบุรีคือ งานสกุลช่างเมืองเพชร เป็นงานฝีมือที่ชาวเพชรบุรีได้สืบทอดต่อกันมา มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ทั้งลวดลาย ความพลิ้วไหว มีการผลิตผลงานที่มีความละเอียดเรียบร้อย ประณีต พิถีพิถัน ส่งผลให้งานแต่ละชิ้นมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของเพชรบุรี งานสกุลช่างเมืองเพชรแบ่งเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะงานช่างทั้งหมด 11 แขนง ได้แก่ 1) งานตอกกระดาศ และพวงมโหตร 2) งานปูนปั้น 3) งานลายรดน้ำ 4) งานลงรักปิดทองประดับกระจก 5) งานจิตรกรรม 6) งานทองโบราณ 7) งานแทงหยวก 8) งานจำหลักหนังใหญ่ 9) งานแกะสลักไม้ 10) งานปั้นหัวโขนหัวละคร และ 11) งานปั้นหัวสัตว์ ปัจจุบันมีการอนุรักษ์และสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชร โดยเยาวชนกลุ่มลูกหว่าที่ได้ร่วมกันเรียนรู้งานสกุลช่างเมืองเพชรจากครูช่างและนำองค์ความรู้ที่ได้มาออกแบบจัดกระบวนการเรียนรู้ใหม่อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดเป็นกิจกรรมการสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชรสู่สาธารณะ ซึ่งผลจากการศึกษามีดังนี้

1. ลักษณะของเยาวชนกลุ่มลูกหว่าในฐานะผู้สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานสกุลช่างเมืองเพชร

กลุ่มลูกหว่าในกลุ่มเยาวชนจากโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรีที่ร่วมกันดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์และสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชร ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอันทรงคุณค่าของจังหวัดเพชรบุรี โดยมีนายจำลอง บัวสุวรรณ ที่ปรึกษาหลักของกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการหาพื้นที่ให้เยาวชนได้มีพื้นที่เรียนรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณะ มีพื้นที่ตั้งอยู่บริเวณศาลาเชิงเขา เขาวังเคเบิลคาร์ จังหวัดเพชรบุรี และนางสาววรรณณา บุตรเจียมใจ นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี เป็นผู้ประสานงานการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มลูกหว่าและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี พร้อมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้แก่กลุ่มลูกหว่า

การจัดตั้งกลุ่มช่วงเริ่มต้นเกิดจาก นายจำลอง บัวสุวรรณ อดีตข้าราชการครู และกลุ่มเด็กนักเรียนโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศเพชรบุรี ที่สังเกตเห็นถึงปัญหาการสืบทอดงานสกุลช่างเมืองเพชรที่เบาบางและกำลังสูญหาย จึงได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มลูกหว่าขึ้นในปี พ.ศ. 2550 และดำเนินกิจกรรมเรียนรู้และถ่ายทอดงานสกุลช่างเมืองเพชรให้ได้เป็นที่รู้จักต่อสาธารณะ ต่อมากลุ่มได้จัดกิจกรรมนอกพื้นที่โดยการขยายกิจกรรมสู่โรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี มีเด็กนักเรียนและเยาวชนให้ความสนใจและร่วมกิจกรรม จึงเกิดการชักชวนและมีผู้สนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มเพิ่มขึ้น นำไปสู่การรวบรวมสมาชิกจาก

หลากหลายโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการอนุรักษ์และสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชร ปัจจุบันกลุ่มลูกหว่ามีสมาชิกกลุ่ม 30 คน มีสมาชิกกลุ่มที่ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มลูกหว่าจำนวนทั้งหมด 6 คน ได้แก่ แกนนำกลุ่ม 1 คน คือ หนูแดง หรือนางสาวสุนิสา ประทุมเทือง เพศหญิง อายุ 24 ปี และ ฝ่ายประสานงาน ฝ่ายสวัสดิการ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายจัดซุ้มกิจกรรม และฝ่ายสถานที่ จำนวน 5 คน โดยมีที่ปรึกษาหลักของกลุ่มเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำและชี้แนะ

เมื่อกลุ่มลูกหว่ามีลักษณะของการรวมตัวกันของสมาชิกที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และเรียนรู้งานช่างทุกแขนง ซึ่งกลุ่มมีลักษณะการเรียนรู้เพื่อนำไปเผยแพร่และจัดเป็นกิจกรรม โดยใช้งานสกุลช่างเมืองเพชรเป็นเครื่องมือหรือเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร และกลุ่มลูกหว่าได้เลือกนำพวงมโหตรมาถ่ายทอดผ่านการจัดกิจกรรมการสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชร เป็นผลงานหลัก และเลือกนำงานตอกกระดาศเป็นผลงานรอง เนื่องจากเป็นหนึ่งในงานสกุลช่างที่มีสถานการณ์ผู้สืบสานที่เบาบางและเสี่ยงต่อการสูญหาย อีกทั้งยังมีขั้นตอนกระบวนการทำที่ไม่ยาก มีอุปกรณ์การทำที่หาซื้อได้ทั่วไปและใช้เวลาในการทำไม่นาน จึงเป็นกิจกรรมที่มีความเหมาะสมต่อนักท่องเที่ยวและบุคคลที่สนใจ ปัจจุบันกลุ่มได้จัดกิจกรรมเผยแพร่พวงมโหตรและงานตอกกระดาศ บริเวณเขาวังเคบิ้ลคาร์ จังหวัดเพชรบุรี และจัดกิจกรรมเผยแพร่นอกสถานที่ทั้งในจังหวัดเพชรบุรีและต่างจังหวัด เพื่อให้ภูมิปัญญางานสกุลช่างเมืองเพชรได้กลับมาเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงอีกครั้ง ดังที่สมาชิกกลุ่มลูกหว่าได้กล่าวถึงลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้และเผยแพร่งานสกุลช่างเมืองเพชรไว้ว่า

“...ครูช่างสอน ความรู้มันส่งผลให้เกิดการสืบสาน คือ เราเรียนรู้เพื่อเป็นความรู้ และถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นได้ แต่พวกหนูจะไม่ได้เรียนไปเพื่อเป็นช่างแต่เรียนรู้เพื่อเอามาทำกิจกรรม...กลุ่มลูกหว่ามีวิธีการที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ต่อผู้ที่สนใจงานสกุลช่าง คือ จะเผยแพร่โดยการใช้ซุ้มกิจกรรมเป็นเครื่องมือสื่อสารให้กับนักท่องเที่ยว...”

ป๊อป หรือนางสาวสุดาลักษมณ์ บัวคลี่ (สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2560)

เมื่อผู้ที่สนใจได้ร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มแล้ว บางคนมีความสนใจในผลงาน และมีความคิดอยากนำผลงานเหล่านี้ไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ทำให้เกิดการติดต่อซื้อขายผลงานของกลุ่ม โดยเฉพาะพวงมโหตร เป็นสิ่งที่นำไปใช้ประดับในงานบุญ ตามสถานที่สาธารณะ วัด ที่อยู่อาศัย และวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น ดังที่ที่ปรึกษากลุ่มเล่าว่า

“...เมื่ออย่างงานปีใหม่เขาก็จะซื้อพวงมโหตรไปแจกหรือไปตกแต่ง งานอะไรก็แล้วแต่เขา 1 คนซื้อ 200 อัน และมันก็เป็นของที่ซื้อได้หลายอย่าง ตรงนี้มันก็มีเงินกลับคืนมาในกลุ่มเรา...”

จำลอง บัวสุวรรณ ที่ปรึกษากลุ่มลูกหว่า (สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2560)

นอกจากนี้พบว่ากลุ่มมีการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชร ได้แก่ โครงการ “ลูกหว่าสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชร”, โครงการ “พวงมโหตรยิ้ม” และโครงการ “เพชรบุรีดี...จัง” ซึ่งการดำเนินกิจกรรมข้างต้นนี้มีเครือข่ายที่สนับสนุนกลุ่มลูกหว่า ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี, สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, บริษัท เพชรบุรีการท่องเที่ยวพัฒนา จำกัด และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทุกภาคส่วนยังคงให้การสนับสนุนถึงปัจจุบัน อีกทั้งกลุ่มลูกหว่าได้ขยายพื้นที่การเรียนรู้และจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนและเครือข่ายเยาวชน “เพชรบุรี...ดีจัง” โดยมีจุดประสงค์เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของงานสกุลช่างเมืองเพชร วิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่น ๆ ของจังหวัดเพชรบุรีให้แก่นักท่องเที่ยวและบุคคลที่สนใจ ได้แก่ 1) กิจกรรมตลาดนัดปิ่นยิ้ม โดยร่วมกับเครือข่ายเยาวชน “เพชรบุรี...ดีจัง” ณ เขาวังเคเบิ้ลคาร์ จังหวัดเพชรบุรี 2) กิจกรรมนาพันสามปิ่นสุข ร่วมกับชุมชนนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี และกิจกรรมเดินยี่มริมน้ำ ร่วมกับชุมชนตลาดริมน้ำและชุมชนคลองกระแซง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

2. ทูทางสังคมที่ส่งผลต่อการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนกลุ่มลูกหว่าจังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตการศึกษาโดยใช้แนวคิดทูทางสังคม 3 หมวดหลัก คือ มิติด้านความรู้ มิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างคน และมิติด้านความรัก ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้

2.1 มิติด้านความรู้

จากการศึกษาแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องทูทางสังคม ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจแนวคิดทูทางสังคมในมิติด้านความรู้ของ Norman Uphoff (1996)) ที่ได้จำแนกทูทางสังคมว่าเป็นเรื่องของการรับรู้ ซึ่งอยู่ภายใต้ขอบเขตของการมีคุณค่า ความคิด ทัศนคติ และความเชื่อของบุคคล ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถทำงานเพื่อส่วนรวมร่วมกัน ผู้วิจัยได้นำหลักการนี้มาเป็นแนวทางในการศึกษาทูทางสังคมที่ส่งผลต่อการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนกลุ่มลูกหว่า และผลการศึกษา พบว่า การมีความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มลูกหว่า เกิดจากการเรียนรู้งานสกุลช่างเมืองเพชร โดยมีผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้คือครูช่างผู้สร้างสรรค์ผลงานสกุลช่างเมืองเพชร มีจุดประสงค์เพื่อเข้าใจในเรื่องราวของงานสกุลช่างเมืองเพชร และมีลักษณะของการเรียนรู้ในรูปแบบการบอกเล่าเรื่องราวโดยการบรรยายด้วยวาจาของครูช่าง พร้อมทั้งสาธิตวิธีการทำให้กลุ่มลูกหว่าได้ดูเป็นตัวอย่าง ซึ่งลักษณะการเรียนรู้ข้างต้นนี้ส่งผลให้กลุ่มมีความเข้าใจในเรื่องราวความเป็นมาและกระบวนการทำที่ถูกต้องเมื่อเยาวชนกลุ่มลูกหว่าได้รับองค์ความรู้มาแล้ว จึงนำมาจัดเป็นกิจกรรมสืบสาน เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณะ ซึ่งก่อนที่จะเกิดเป็นกิจกรรมเหล่านี้ขึ้น กลุ่มลูกหว่าได้ร่วมกันวางแผนออกแบบและคิดสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เกิดการสื่อสารเรื่องราวผ่านกิจกรรมได้ง่ายขึ้น ดังที่ สมาชิกกลุ่ม เล่าว่า

“...ความรู้ภูมิปัญญาที่ได้มา...ไม่ใช่แค่การอ่าน จดจำ การฟัง และบันทึก เพื่อบอกให้ผู้อื่นรู้ แต่เป็นการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติจริง ทำให้เข้าใจถึงภูมิ

ปัญญางานสกุลช่างเมืองเพชรอย่างแท้จริง เกิดการสืบสานได้เป็นอย่างมาก
เลยทีเดียว. . .”

แวว หรือนางสาวสุภัค ขวัญเดือน (สัมภาษณ์, 21 ตุลาคม 2560)

กลุ่มลูกหัว่อถือว่าเป็นเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีความคิดและทัศนคติที่ส่งผลต่อการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากได้เห็นถึงความสำคัญของงานสกุลช่างเมืองเพชรที่กำลังจะสูญหายไป จึงต้องการร่วมกันแก้ไขปัญหาก็ให้ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่านั้นกลับมาเป็นที่รู้จักอีกครั้ง การมีแนวคิดของกลุ่มช่างต้นได้สะท้อนออกมาให้เห็นถึงการมีศักยภาพทางด้านความคิดของกลุ่มคือ คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นระบบ คิดอย่างถูกต้องเหมาะสม คิดในแนวทางเดียวกัน และคิดแก้ปัญหา ส่งผลให้เกิดเป็นหลักปฏิบัติร่วมกันในกลุ่มคือ คำนึงถึงเป้าหมายของกิจกรรม คำนึงถึงวัตถุประสงค์ คือทำเพื่อใครและสิ่งใด สุดท้ายจึงดำเนินการออกแบบกิจกรรม นำไปสู่การสื่อสารต่อกลุ่มเป้าหมายให้สามารถเข้าถึงและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มได้ ซึ่งจะต้องตอบสนองวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มที่ได้ตั้งไว้ในข้างต้น

2.2 มิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างคน

จากการศึกษาแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องทุนทางสังคม ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีทุนทางสังคมของ James Coleman (1988) และ Pierre Bourdieu (1983) ที่มองว่าทุนทางสังคมเป็นโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อให้บุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมมือกันทำกิจกรรม โดยดำรงอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างคนที่เป็นผลมาจากความตั้งใจบนพื้นฐานของความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการร่วมกัน มีค่านิยมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน เป็นผลให้คนหรือสถาบันนั้นสร้างความสัมพันธ์กันทางสังคม จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาทุนทางสังคมในมิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างคน และผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มลูกหัว่อได้มีความสัมพันธ์ต่อกันในรูปแบบของความเป็นพี่น้องหรือครอบครัว และมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างมาก นอกจากนี้พบว่า แกนนำกลุ่มลูกหัว่อเป็นผู้ที่มีความสนใจในการเรียนรู้ คิด และวางแผนการดำเนินกิจกรรมกล้าแสดงออก มีความอดทน มีลักษณะนิสัยที่อ่อนน้อม ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนต่อสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม ส่งผลให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในกลุ่ม ดังนั้นความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มลูกหัว่อได้สะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจและการร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์และสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชร ส่งผลให้เกิดการคิด เรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีมุมมองในการดำเนินงานและทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และเกิดการแบ่งงานกันทำเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันในการอนุรักษ์และสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชรอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนได้ต่อไป ดังที่แกนนำกลุ่มได้กล่าวให้ฟังเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มให้ฟังว่า

“...เรามองว่ากลุ่มเรามีความสนิทกันมาก เราจะแบ่งงานกันทำตามความเหมาะสมและความถนัดของแต่ละคน บางงานที่ยังไม่เสร็จรีบร้อย สมาชิกก็อาสาช่วยทำ เลยทำให้งานมันเสร็จเร็วขึ้น...”

หนูแดง หรือนางสาวสุนิสา ประทุมเทือง (สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2560)

ในด้านของความสัมพันธ์ภายนอกกลุ่ม พบว่า กลุ่มลูกหว่ามีเครือข่ายเยาวชนร่วมกับกลุ่มเด็กและเยาวชนในจังหวัดเพชรบุรี คือ เครือข่ายเยาวชน “เพชรบุรี...ดีจัง” โดยร่วมกันขับเคลื่อนพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนในจังหวัดเพชรบุรีมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน และมีหน่วยงานที่สนับสนุนการให้เงินทุนและให้พื้นที่ คือ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์จังหวัดเพชรบุรี, บริษัทเพชรบุรีการท่องเที่ยวพัฒนา จำกัด, สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), และสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.), และชุมชนที่มีส่วนร่วม ซึ่งทุกภาคส่วนยังคงให้การสนับสนุนถึงปัจจุบัน

2.3 มิติด้านความรัก

การศึกษาในมิติด้านความรัก ผู้วิจัยนำแนวคิดทุนทางสังคมของ Francis Fukuyama (1995) และ Robert Putnam (1993) ในด้านของความไว้วางใจและการเป็นพวกพ้องเดียวกันมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เอื้อให้บุคคลมีความรักและสามัคคีต่อกัน ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มลูกหว่ามีความไว้วางใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างมาก โดยเห็นได้จากการที่สมาชิกกลุ่มมีความไว้วางใจและเชื่อใจแก่นำกลุ่ม ทั้งในด้านของการมีความคิด การวางแผน การติดต่อประสานงาน และการดูแลสมาชิกในกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งการมีความไว้วางใจเชื่อใจต่อกันนี้ ส่งผลให้กลุ่มมีความเข้มแข็งและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้อย่างยั่งยืน เกิดการปฏิบัติงานต่าง ๆ ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มได้ ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชรของเยาวชนกลุ่มลูกหว่าได้อาศัยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความเกื้อกูลกัน เชื่อถือ เชื่อมั่นต่อกัน มาเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างพลังร่วมกันในการสืบสานขับเคลื่อนภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรีให้เกิดกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเยาวชนและได้ดำเนินกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อสังคม

นอกจากนี้สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นพวกพ้องเดียวกันของกลุ่มลูกหว่า คือ การใส่เสื้อกลุ่มดำเนินกิจกรรมร่วมกัน โดยมีตัวอักษรที่ปักไว้ที่เสื้อ คำว่า “ลูกหว่า สืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชร” มีลักษณะเป็นเสื้อยืดสีดำ แสดงให้เห็นถึงการเป็นกลุ่มเดียวกัน ทีมเดียวกัน และอีกหนึ่งสัญลักษณ์สำคัญของกลุ่มลูกหว่าคือ พวงมโหตร เนื่องจากสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่มีมุมมองว่า พวงมโหตร คือ หนึ่งในชิ้นงานของงานสกุลช่างเมืองเพชร ที่กลุ่มลูกหว่าร่วมกันเรียนรู้ สืบสาน และถ่ายทอด จนกระทั่งเกิดเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวและมีการนิยมนำกลับมาใช้อีกครั้ง ดังที่สมาชิกกลุ่มกล่าวไว้ว่า “... ถ้าพูดกันถึงพวงมโหตรคนในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีส่วนใหญ่ก็จะนึกถึงกลุ่มลูกหว่า...” ตาล หรือธิดิษฐา ชัยชาติ (สัมภาษณ์, 22 ตุลาคม 2560)

ในอีกส่วนหนึ่งก็แสดงให้เห็นถึงการเป็นพวกพ้องเดียวกันของกลุ่ม คือ กลุ่มมีลักษณะด้านการทำงาน การดำเนินชีวิต และความคิดที่เป็นไปในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ กลุ่มลูกหว่ามีความตั้งใจและสนใจในการเรียนรู้เรื่องราวของงานสกุลช่างเมืองเพชร และภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ เพื่อนำองค์ความรู้มาแบ่งปันเรื่องราวต่อสังคมร่วมกัน มีการทำงานเป็นทีม มีความนอบน้อมและเป็นมิตรต่อผู้อื่น ลักษณะข้างต้นนี้เป็นสิ่งที่ทำให้สมาชิกกลุ่มเห็นคุณค่าและความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ดังที่สมาชิกกลุ่มกล่าวถึงความภาคภูมิใจว่า “. . .การจัดกิจกรรมเผยแพร่งานสกุลช่างเมืองเพชร ทำให้พวกเรารู้สึกภูมิใจในศิลปะพื้นบ้านของพวกเราและได้มีส่วนในการอนุรักษ์ให้คงอยู่. . .” พาง หรือนางสาวไพร่า เอร์สสะ (สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2560)

อีกทั้งจากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ในช่วงก่อนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มและระหว่างการดำเนินกิจกรรม พบว่า สมาชิกในกลุ่มมีความสนิทสนมและคุ้นเคยกันเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยสังเกตเห็นได้จากลักษณะการแสดงออกทั้งการพูดด้วยสีหน้าที่ยิ้มแย้ม และมีลักษณะนิสัยความประพฤติที่เรียบร้อย พูดจาอย่างสุภาพต่อกัน และมีความนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ดังนั้นการเป็นพวกพ้องเดียวกันของกลุ่มลูกหว่าส่งผลให้กลุ่มมีการกระทำต่าง ๆ เป็นไปในลักษณะเดียวกันและแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งร่วมแรงร่วมใจในการทำงานเป็นทีมและเป็นผลให้เกิดความรักความสามัคคีขึ้นในกลุ่มของตน

3. ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชนกลุ่มลูกหว่า จังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาการดำเนินงานเพื่อสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชรของกลุ่มลูกหว่านั้น พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากเวลาที่ไม่ตรงกันของสมาชิกกลุ่ม เนื่องจากกลุ่มลูกหว่าเป็นกลุ่มเยาวชน ทำให้มีเวลาที่ไม่ต่อเนื่อง สมาชิกกลุ่มบางคนไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมได้ในทุกเสาร์ที่มีการจัดกิจกรรม และปัญหาเรื่องของความไม่เข้าใจของบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครองของสมาชิกบางคนไม่เข้าใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม โดยมองว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นทำให้เสียเวลา ควรนำเวลาไปเรียนหนังสือหรือเรียนพิเศษเพิ่มเติม เป็นต้น จึงส่งผลให้สมาชิกบางคนได้หยุดทำกิจกรรมไป อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะเกิดปัญหาต่าง ๆ ในข้างต้นนี้ แกนนำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มได้มีความเห็นที่ตรงกันว่า กลุ่มของตนมีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้ยังคงดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง โดยการคำนึงถึงเป้าหมายของกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

กลุ่มลูกหว่าถือเป็นกลุ่มเยาวชนกลุ่มหนึ่งที่มีศักยภาพในการรวมกลุ่มเพื่อเรียนรู้และถ่ายทอดงานสกุลช่างเมืองเพชรต่อที่สาธารณะ มีจิตสำนึกรักท้องถิ่นโดยการสืบทอดเจตนารมณ์ให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรีเกิดความยั่งยืนสืบไป ร่วมกันแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ด้วยการนำองค์ความรู้กลับมาทำการสานต่อ และการออกแบบกิจกรรม ส่งผลให้เกิดเป็นพื้นที่การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์จนถึงปัจจุบัน โดยใช้เวลาวางในวันเสาร์รวมตัวกันที่บริเวณเขาวังเคเบิ้ลคาร์ จังหวัดเพชรบุรี จัดกิจกรรมสืบสาน

เผยแพร่ และสาธิตทำพวงมโหตรและงานดอกกระดาด ซึ่งเป็นงานช่างแขนงหนึ่งในงานสกุลช่างเมืองเพชรให้แก่นักท่องเที่ยว ทั้งเด็กและผู้ใหญ่หรือผู้ที่สนใจ

การมีทุนทางสังคมด้านความรู้ของกลุ่มลูกหว้า เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนงานสกุลช่างเมืองเพชร ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มลูกหว้าได้เล็งเห็นคุณค่าที่เคยมีอยู่ซึ่งเป็นทุนเดิมแต่อาจถูกกลืนหายหรือมองข้ามไป และร่วมกันเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่ ตลอดจนนำศักยภาพของตนสู่การมีแนวคิดสร้างสรรค์กิจกรรมและการดำเนินงานต่าง ๆ ร่วมกัน ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จและเกิดการดำรงอยู่ของงานสกุลช่างเมืองเพชรสืบไป สอดคล้องกับแนวคิดของ Uphoff (1996 as cited in Romrattanapan, 2008) ที่ได้กล่าวถึงการมีทุนด้านความรู้ว่าเป็นเรื่องของคุณค่า ความเชื่อ ทศนคติ พฤติกรรมและบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งคุณค่าเหล่านี้ถือเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้ส่วนรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ดังนั้นการมีความรู้และค่านึงถึงคุณค่าของภูมิปัญญาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการค้นหา เรียนรู้ และนำองค์ความรู้ที่ได้มาจัดเป็นกิจกรรมสืบสานเพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่สาธารณะ สอดคล้องกับจามูร พงษ์ไพบูลย์ (Pongspai boon, 2007) ที่กล่าวถึงกระบวนการการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นว่ามี 4 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ 2) การฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ 3) ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ และ 4) ประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ส่วนด้านกระบวนการสืบทอด คือการได้แสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้และมองเห็นคุณค่า โดยการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องไม่หยุด ซึ่งกระบวนการเรียนรู้งานสกุลช่างเมืองเพชรของกลุ่มลูกหว้าถือได้ว่าเป็นการประยุกต์และขยายองค์ความรู้ต่อสาธารณะ สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์แก่กลุ่มเป้าหมายคือ เด็ก เยาวชน ครอบครัว และชุมชนได้ต่อไป นอกจากนี้การมีองค์ความรู้ของกลุ่มลูกหว้าได้ส่งผลให้เกิดความภูมิใจในศิลปะพื้นบ้านของตนและภูมิใจในตนเองที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ให้คงอยู่ อีกทั้งส่งผลให้ชุมชนและสังคมเกิดพื้นที่แห่งการแบ่งปัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทางศิลปวัฒนธรรม มีกลุ่มเยาวชนจิตอาสา อันนำไปสู่การขับเคลื่อนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานสกุลช่างเมืองเพชรของจังหวัดเพชรบุรีในทางที่ดีต่อไปในอนาคตได้

อีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมสืบสานงานสกุลช่างเมืองเพชรของกลุ่มลูกหว้าคือ การมีทุนทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างคน พบว่า สมาชิกกลุ่มลูกหว้ามีมุมมองที่สามารถเอื้อต่อการปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน วางแผนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน รวมถึงมีการแบ่งงานกันทำ ซึ่งกลุ่มได้ร่วมกันค่านึงถึงสิ่งดีงามอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการขับเคลื่อนงานสกุลช่างเมืองเพชร และร่วมลงมือปฏิบัติเพื่อนำไปสู่เป้าหมายหรือข้อตกลงร่วมกัน นอกจากนี้แกนนำกลุ่มมีภาวะผู้นำ สามารถสร้างแรงจูงใจและความน่าเชื่อถือให้แก่สมาชิกกลุ่ม อีกทั้งมีความสัมพันธ์ต่อกันในรูปแบบของความเป็นพี่น้องหรือครอบครัวที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน ส่งผลให้เกิดการประสานความร่วมมือเพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ Coleman (1999 as cited in Romrattanapan, 2005) มองว่าทุนทางสังคมเป็นโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อให้บุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมารวมมือกันทำกิจกรรม โดยทุนทางสังคมจะดำรงอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ที่มีพันธะผูกพัน มีความคาดหวัง และไว้วางใจกัน ดังนั้นทุนทางสังคมไม่ได้อยู่แค่ในตัวบุคคล แต่อยู่ใน

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวจะดำรงอยู่ได้นั้นต้องมีรูปแบบคือ มีพันธะที่มีร่วมกัน และมีความคาดหวังร่วมกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวชิตา นินวน (Ninuan, 2014) พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเข้มแข็งต่อชุมชนและสามารถพึ่งตนเองได้ มีดังนี้ 1) ชุมชนมีผู้นำที่เข้มแข็ง คนในชุมชนศรัทธา และให้ความเชื่อใจ 2) คนในชุมชนมีความสัมพันธ์แบบเครือข่ายที่มีความเคารพซึ่งกันและกัน เอื้ออาทรต่อกัน และ 3) คนในชุมชนมีส่วนร่วมกับชุมชน ทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในทุกกระบวนการของชุมชน ดังนั้นผลของการมีทุนทางสังคมด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนของกลุ่มลูกหว้า แสดงให้เห็นว่าในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมากลุ่มมีความเข้มแข็งและสมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน คือ มีความเป็นเพื่อนเป็นพี่น้องกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน ปรับตัวเข้าหากันในระหว่างสมาชิกกลุ่ม มีความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมมือร่วมใจ ช่วยเหลือและสามัคคีต่อกันในการดำเนินกิจกรรม

ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ของกลุ่มที่ยั่งยืนและมีการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน มีปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างพลังร่วมกันของกลุ่มลูกหว้าคือการมีทุนทางสังคมด้านความรัก พบว่า สมาชิกกลุ่มมีความไว้วางใจและเชื่อใจแกนนำกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการเกื้อกูลในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม และอีกสิ่งหนึ่งที่แสดงออกถึงการเป็นทีมเดียวกันหรือเป็นพวกเดียวกัน คือ การร่วมกันแต่งกายโดยการสวมเสื้อประจำกลุ่มทุกครั้งที่ทำกิจกรรมร่วมกัน และมีพวงมโหตร เป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารเรื่องราวของงานสกุลช่างเมืองเพชรต่อสาธารณะ อีกทั้งมีความตั้งใจและสนใจในการเรียนรู้เรื่องราวของงานสกุลช่างเมืองเพชรเพื่อนำองค์ความรู้มาแบ่งปันเรื่องราวต่อสังคมร่วมกัน ก่อให้เกิดเป็นความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ดังนั้นการที่สมาชิกในกลุ่มมีความไว้วางใจต่อกัน และแสดงให้เห็นถึงการเป็นพวกพ้องเดียวกันนี้ ส่งผลให้กลุ่มมีการร่วมแรงร่วมใจในการทำงานเป็นทีมและเกิดความรักความสามัคคีกันในกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของ Fukuyama (1995) ที่ได้มีมุมมองว่า การมีความสัมพันธ์ของคนในสังคมซึ่งอยู่ในรูปแบบของความไว้วางใจกัน เชื่อสัจต่อกัน เอื้ออาทรต่อกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และต่างตอบแทนกัน ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Putnam (1993) ที่ได้กล่าวถึงการเพิ่มโอกาสในการบรรลุเป้าหมาย ต้องอาศัยความเชื่อใจและจุดมุ่งหมายของสถาบัน และมีการร่วมมือระหว่างสมาชิกทั้งหลายในสังคมเป็นตัวขับเคลื่อนความสัมพันธ์ ดังนั้นทุนทางสังคมในด้านความรัก ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มมีความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไมตรี อินทรีย์ (Intria, 2017) ที่ได้ศึกษาแนวคิดทุนทางสังคมในด้านความไว้วางใจไว้ว่า ความไว้วางใจอันช่วยให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือเพื่อประโยชน์ซึ่งกันและกัน มีเมตริจิตต่อกัน เกิดโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นต้นทุนที่สำคัญของสังคมที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของคนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจและความเอื้ออาทรต่อกัน ดังนั้นสมาชิกกลุ่มลูกหว้าต่างมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ย่อมส่งผลให้เกิดการเกื้อกูลต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และยังสามารถแผ่ขยายเครือข่ายออกไปได้อย่างกว้างขวาง อีกทั้งแกนนำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มมีความเชื่อมั่นและเชื่อใจต่อกัน ร่วมกันแก้ปัญหาปัญหาต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้กลุ่มทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จได้ อันนำไปสู่การเกิดศักยภาพในด้านการทำคุณประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาทูตทางสังคมกับการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นสกุลช่างเมืองเพชรของเยาวชนกลุ่มลูกหว้าจังหวัดเพชรบุรี พบประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะ 3 ส่วน ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรทำการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ขาดการสืบสานและกำลังสูญหายไปจากสังคมไทย และนำมารวบรวมกระบวนการจัดองค์ความรู้ใหม่ อาจส่งผลให้ภูมิปัญญาเหล่านั้นกลับมามีชีวิต และคงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรสนับสนุนและส่งเสริมจัดทำโครงการสำหรับเด็กและเยาวชนได้มีบทบาทจัดกิจกรรมพื้นที่ปลอดภัย เพื่อให้เกิดการแสดงออกทางความคิดอย่างมีส่วนร่วม พร้อมทั้งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ก่อให้เกิดศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็กและเยาวชน

3) เครือข่ายทางสังคมเป็นทูตทางสังคมที่มีประโยชน์ หากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนกำหนดนโยบายด้านเครือข่ายเพื่อพัฒนาชุมชน โดยนำแนวคิดด้านเครือข่ายมาปรับประยุกต์ให้เกิดขึ้นจริง อาจทำให้เครือข่ายขนาดเล็กในสังคมไทยเกิดการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในบริบทที่เกี่ยวข้อง

1) ถ้าหากกลุ่มสามารถนำงานสกุลช่างเมืองเพชรแขนงอื่น ๆ มาทำการสืบสานโดยมีการประยุกต์ในแต่ละขั้นตอนผ่านกระบวนการออกแบบ และคิดสร้างสรรค์ด้วยวิธีใหม่ ๆ แต่ยังคงทรงคุณค่าเดิมหรือเพิ่มมูลค่ามากขึ้น อาจส่งผลให้งานสกุลช่างเมืองเพชรแต่ละแขนงได้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

2) ในอนาคตกลุ่มอาจดำเนินการขยายแนวคิดการทำงานอย่างมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สู่สังคมให้เป็นภาคีเครือข่ายเยาวชนระดับภูมิภาค เพื่อให้เกิดการสื่อสารกันระหว่างกลุ่มเยาวชนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์การเรียนรู้ ที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อดำเนินการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเยาวชน “เพชรบุรี...ดีจัง” เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนและช่วยเสริมพลังให้เยาวชนได้เกิดแรงจูงใจร่วมมือกันเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน

2) ควรศึกษาเพื่อต่อยอดงานวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะและวัฒนธรรมแขนงอื่นของงานสกุลช่างเมืองเพชร หรือศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ เช่น การเปรียบเทียบกระบวนการทำพวงมโหตรและงานดอกกระดาษของแต่ละภาคในประเทศไทย เพื่อเป็นการเปรียบเทียบรูปแบบการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและบทบาทการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ทุนทางสังคมกับการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเยาวชนกลุ่มลูกหว้า จังหวัดเพชรบุรี” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของท่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรนต์ดา ชิมศรี และ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อีราพร ทองปัญญา ที่กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางการตรวจสอบความถูกต้อง ปรับการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และให้กำลังใจตั้งแต่เริ่มต้นตลอดเสร็จสิ้นการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ตั้งแต่ที่ปรึกษากลุ่มลูกหว้า เยาวชนกลุ่มลูกหว้า ที่ทุกท่านมีความยินดีและสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้ที่ช่วยให้ผู้วิจัยมองเห็นประเด็นในการดำเนินงานการทำการกิจกรรมเพื่อสืบสานและขับเคลื่อนงานสกุลช่างเมืองเพชรจังหวัดเพชรบุรี อันเป็นประโยชน์ต่อการเขียนบทความฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Chareonwongsak, k. (2000). *The Fifth Wave Philosopher of Society: The Expected Thai Society in 21st Century*. [in Thai]. Bangkok: Sussess Media.
- Coleman, J. S. (1998). Social Capital in The Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*. 94 (Supplement), 95-120.
- Department of Children & Youth. (2016). *The National Child & Youth Development Plan B.E. 2560 - 2564 (2017 - 2021)*. [in Thai]. Retrieved from <https://www.dcy.go.th>.
- Department of Intellectual Property. (2011). Creative City. *IP Journal*. 7(3), 6-11.
- Fukuyama, F. (1995). *Trust: The Social Virtues & The Creation of Prosperity*. London Penguin.
- Intria, M. (2017). Social Capital. [in Thai]. *Narkbhutparitat Journal Nakhon Si Thammar at Rajabhat University*. 9(2), 14 - 25.
- Ninuan, W. (2014). Social Capital & the Community Strengths in Nong - rad Subdistrict Yaring District, Pattani Province. [in Thai] . *Journal of Humanities & Social Sciences Mahasarakham University*. 33(5), 110.
- Pongpailboon, J. (2007). *Learning & Transmitting Process of Local Wisdom: A Case Study on Hongfang Folksong in Trat Province*. [in Thai]. (Thesis for Master’s Degree, Burapha University).

Putnam, R.D. (1993). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.

Romrattanapan, W. (2005). *Social Capital: Learning & Empowerment for Healthy Community Project*. [in Thai]. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation.

_____. (2008). *Social Capital: A New Paradigm in Environmental Management*. [in Thai]. Bangkok: Physics Center.

Individual Interviews

A-rassa, P. (Respondent). Talaluck, P. (Interviewer), Khao Wang Cable Car, Phetchaburi Province. [in Thai]. On October 20, 2017.

Buakhlee, S. (Respondent). Talaluck, P. (Interviewer), Khao Wang Cable Car, Phetchaburi Province. [in Thai]. On October 20, 2017.

Buasuan, C. (Respondent). Talaluck, P. (Interviewer), Khao Wang Cable Car, Phetchaburi Province. [in Thai]. On September 16, 2017.

Chaichat, T. (Respondent). Talaluck, P. (Interviewer), Khao Wang Cable Car, Phetchaburi Province. [in Thai]. On October 22, 2017.

Kwandean, S. (Respondent). Talaluck, P. (Interviewer), Khao Wang Cable Car, Phetchaburi Province. [in Thai]. On October 21, 2017.

Pratumtueang, S. (Respondent). Talaluck, P. (Interviewer), Khao Wang Cable Car, Phetchaburi Province. [in Thai]. On October 20, 2017.